

Møte fredag den 12. mars kl. 13.05

President: Sigvald Oppebøen Hansen

Dagsorden (nr. 22):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om voldgift (Innst. O. nr. 51 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 27 (2003-2004))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) (Innst. O. nr. 53 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 26 (2003-2004))
3. Referat

Presidenten: Representanten Siri Hall Arnøy vil setje fram eit privat lovforslag.

Siri Hall Arnøy (SV): På vegne av representanten May Hansen og meg selv vil jeg framsette forslag om endring i lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap, kjønnsnøytral ekteskapslov.

Presidenten: Lovforslaget vil bli behandla på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om voldgift (Innst. O. nr. 51 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 27 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve anledning til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Einar Holstad (KrF) (ordfører for saken): Regjeringen foreslår i Ot.prp. nr. 27 for 2003-2004 en egen lov om voldgift. Loven skal erstatte tvistemålsloven kapittel 32, som pr. i dag regulerer voldgiftsinstituttet. Lovforslaget bygger på Tvistemålsutvalgets utredning om voldgift, NOU 2001:33.

Voldgift er et alternativ til domstolsbehandling av sivile tvister. I en voldgiftssak avtaler partene å overlate til én eller flere tredjepersoner å løse tvisten dem imellom med bindende virkning. Saken kan da ikke bringes inn for de ordinære domstolene, og voldgiftsdommen får virkning som en vanlig rettskraftig dom.

Regjeringen foreslår nå å samle reglene for voldgift i en særlov. Dette er en hensiktsmessig løsning, all den tid voldgiftsinstituttet på vesentlige punkter skiller seg fra den ordinære domstolsbehandling.

Gjennom lov om voldgift blir prosessreglene for voldgift mer detaljerte og systematiske. Det er en offentlig in-

teresse å sikre at voldgift er en forsvarlig tvisteløsningsmåte.

Den nye loven skal gi et mer moderne regelverk og et bedret forbrukervern og bidra til en mer effektiv voldgiftsbehandling. Forslaget legger dessuten til rette for at internasjonale tvister blir løst ved voldgift i Norge.

Forslaget viderefører hovedprinsippene i dagens regler. Lovforslaget inneholder bestemmelser om de alminnelige domstolenes oppgaver i forbindelse med voldgift og gir regler for behandling av slike saker. Man foreslår imidlertid visse endringer. Det skal f.eks. ikke lenger være et generelt krav om skriftlige voldgiftsavtaler. Jeg vil dog presisere at en voldgiftsavtale innebærer at partene fraskriver seg sentrale rettigheter. Vesentligst er retten til å få en tvist prøvet for det ordinære domstolsapparatet. Det må derfor stilles strenge krav for at voldgift skal anses vedtatt av partene. Skriftlighet er fortsatt å anbefale, men følger altså ikke lenger som en generell plikt i lovverket.

Ut fra hensynet til forbrukervern er voldgiftsavtaler i forbrukerforhold et unntak. Slike avtaler skal alltid være skriftlige og tas inn i et eget dokument. Det skal ikke være anledning til å inngå avtale om voldgift i forbrukerforhold for framtidige tvister, bare for tvister som allerede har oppstått.

Det er også nytt i forhold til gjeldende rett at lovforslaget regulerer spørsmålet om taushetsplikt om voldgiftsbehandlingen. Partene har ikke taushetsplikt om voldgiftsbehandlingen dersom de ikke avtaler dette spesielt. Det er partene selv som bestemmer om og i hvilken grad voldgiftssaken skal være offentlig.

Prinsippet om partsautonomi er sentralt for voldgiftsinstituttet. Lovens bestemmelser kan derfor i stor grad fravikes gjennom avtale mellom partene. Mulighetene for dette er imidlertid begrenset i forbrukerforhold.

Lovforslaget oppstiller regler for behandling av både nasjonale og internasjonale tvister ved voldgift i Norge. I tillegg gis det regler om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske voldgiftsdommer. Forslaget er systematisk og innholdsmessig basert på United Nations Commission on International Trade Law sin modellov for internasjonal voldgift, men det er gjort visse unntak ut fra hensynet til forbrukerne.

Komiteen har funnet grunn til å gjøre en mindre endring i Regjeringens lovforslag. Lovforslagets § 26 gir regler om hvorvidt voldgiftsrettens behandling skal skje muntlig eller skriftlig, og på hvilken måte en part skal kreve muntlig behandling av hele eller deler av saken. Bestemmelsen regulerer også på hvilket tidspunkt gjennomføringen av en eventuell muntlig forhandling skal skje. En samlet justiskomite mener at det ikke skal være adgang til å fravike lovens § 26 i forbrukerforhold.

En samlet justiskomite mener at det norske rettsystemet må anerkjenne voldgift som alternativ tvisteløsningsmodell – dette ikke minst fordi voldgiftsinstituttet er anerkjent i internasjonale handelsforhold. Dersom norsk rett skulle forby voldgift, ville det få uheldige konsekvenser for bl.a. eksportindustrien. Jeg vil dessuten framheve at voldgiftsinstituttet er en naturlig konsekvens av det grunnleggende prinsippet om avtalefrihet.

(Holstad)

Lov om voldgift innebærer en modernisering av prosessreglene for voldgift, slik at disse tilfredsstillers dagens behov for regulering, tilgjengelighet og forutberegnelighet.

Jeg vil anbefale Odelstinget å slutte seg til justiskomiteens innstilling.

Trond Helleland (H) (komiteens leder): Fra samfunnets begynnelse har en hatt ulike former for tvisteløsning. Fra gammelt av kjenner vi til at tvisteløsningen kunne være voldelig, mens selvdømme i forretningsforhold heldigvis har vært utført i mer fredelige former. Senere har både straffesaker og sivile saker blitt løst gjennom domstolene.

I dag har vi innen rettspleien et klart skille mellom sivilsaker og straffesaker. Innen sivilretten har det utviklet seg et slags tosporet tvisteløsningssystem, ved at en enten bruker rettsapparatet eller inngår voldgift. En voldgiftsdom har som utgangspunkt samme virkning som en rettskraftig dom. Derfor har vi også fram til dette lovframlegget hatt noen regler om voldgift i den alminnelige tvistemålsloven.

I det lovframlegget som vi i dag skal votere over, skiller vi altså ut regler vedrørende voldgift til en egen lov. Det synes jeg – og åpenbart komiteen – er praktisk. Voldgift skal baseres på frivillig deltakelse, og av den grunn er det etter mitt syn praktisk å skille reglene ut fra den alminnelige tvistemålslov.

Når partene selv velger å løse en konflikt uten å bruke rettsapparatet, er det mitt grunnleggende syn at partene i størst mulig grad skal ha avtalefrihet, både hva gjelder prosess, form og selvsagt resultat. Det får de altså ved denne nye loven.

Likevel ser vi at voldgift blir mye brukt. Internasjonalt er UNCITRALs modelllov utstrakt i bruk. Fra internasjonale konvensjoner og praksis vet vi at det har utviklet seg systemer og detaljert regulering for hvordan voldgift skal skje. Av den grunn er det praktisk at vi nå får et rammeverk for de parter som vil benytte seg av voldgift. Etter mitt syn er det derfor nærliggende å vedta regler som ligger nært opp til internasjonal praksis, og Regjeringens forslag legger opp til nettopp dette. En annen fordel ved å lovfeste disse voldgiftsreglene er at dersom partene ønsker å bruke slike regler, er det forutsigbart for begge parter å vite hvordan prosessen skal skje.

I behandlingen av lovforslaget har spesielt forholdet til forbrukerne vært et tema. Høyre er opptatt av at forbrukerne ved å bruke voldgift ikke stilles dårligere enn ved å bruke vanlige rettsprosesser. Dette er i lovforslaget ivare tatt ved at det overfor forbrukere bare kan avtales tvisteløsning ved voldgift *etter* at en tvist er oppstått. På den måten gis forbrukerne en valgtrett, og det er jeg glad for blir ivare tatt.

Jeg er også glad for at Regjeringen i forslaget drøfter forholdet til taushetsplikt og offentlighet av voldgiftsavtaler. På den ene siden kan det være nyttig at samfunnet vet hva resultatet i voldgiftssaker blir. På den annen side har jeg forståelse for at parter av gode grunner ikke øns-

ker offentlighetens innsikt i f.eks. bedriftshemmeligheter. Videre tror jeg at det kan virke konfliktdependende og mer forsonende når partene vet at det som avgjøres, ikke blir allment tilgjengelig. Av den grunn er jeg glad for at en også i forhold til offentliggjøring legger avtalefrihet til grunn.

Ib Thomsen (FrP): De fleste tenker på domstolene når det snakkes om tvisteløsninger der partene har kjørt seg fast og ikke klarer å komme til enighet. Som denne saken viser, er voldgift et annet og ikke så sjeldent benyttet alternativ.

Det er, som Regjeringen påpeker, ikke foretatt noen omfattende undersøkelser om hvor stort omfanget av voldgift er. Oppfatningen er at det er relativt lite brukt. I den forbindelse skal en ikke se bort fra at bruken av voldgift kan henge sammen med tilgangen til det ordinære domstolsapparatet. Der det er lange køer og kostnadskrevende å få løst en tvist ved domstolene, vil en kunne se at voldgift fremstår som et mer og mer hensiktsmessig alternativ.

I en situasjon der ventelistene for sivile saker i norsk rettsvesen stadig øker, vil det være nærliggende å gå ut fra at voldgift vil bli mer vanlig og tilgjengelig. Bruken av voldgift kan avlaste domstolene for en del arbeid. På den måten frigjøres ressurser til andre sivile saker samt straffesaker.

Ved første øyekast kan dette fremstå som hensiktsmessig. Problemet som vil kunne oppstå ved utstrakt bruk av voldgift, er at rettsenheten blir skadelidende. Avgjørelsene blir ikke på samme måte kjent, og det vil ikke få presedens på samme måte som en domstolsavgjørelse. Det vil eventuelt bli en jus som utvikler seg ved siden av domstolene, og kanskje også i motsetning til domstolene. På denne bakgrunn er det viktig at voldgift skal være en enklere og mer effektiv tvisteløsning, som er et supplement til den sivilprosessen som domstolene har ansvar for.

Ved tvisteløsninger er det viktig at partene har mulighet til å gjennomføre en prosess som får frem sakens relevante sider. Spesielt ser Fremskrittspartiet at en i forbrukersaker har behov for å sikre forbrukers mulighet til å fremlegge sin sak på en så god måte som mulig. Det er på den bakgrunn gledelig at en samlet komite støtter Fremskrittspartiets syn om at forbruker ikke kan frasi seg retten til å kreve muntlige forhandlinger i voldgiftssaker. Dette betyr at forbruker kan velge å ikke benytte sin rett til muntlighet, men det kan ikke fraskrives i en avtale før voldgiftssaken er innledet.

I forbrukersaker er det i stor grad bruk av standardkontrakter. Dette er kontrakter forbruker vanskelig kan få endret på. En kan ikke se bort fra at voldgift vil bli oftere benyttet som standardvilkår i forbrukersaker. Derfor er det viktig at forbruker ikke settes i situasjoner der en ikke har noe reelt valg.

Når det gjelder andre avtaler enn forbrukerforhold, er det ikke behov for tilsvarende.

Til slutt vil jeg bare påpeke at det er positivt med et voldgiftssystem som fungerer godt. Spesielt er det viktig

i situasjoner der begge parter ser fordelene av en relativt rask avklaring, og der ankeprosessen ikke spiser mye tid og krefter. Slik sett er det positivt at en har et institutt der avtalefriheten gjelder i så stor utstrekning som det her legges opp til.

Statsråd Odd Einar Dørum: Lovforslaget er en oppfølging av den ene av de to utredningene fra Tvistemålsutvalget. Jeg er glad for den brede tilslutning dette har fått i komiteen, så jeg skal nøye meg med å gi noen korte kommentarer til det komiteen har anmerket.

Jeg har merket meg at komiteen har foreslått at bestemmelsen om adgang til å kreve muntlig behandling ikke skal kunne fravikes i forbrukerforhold. Jeg oppfatter det slik at komiteen her uttrykker en hensikt som også departementet har ment å ivareta. Jeg er selvfølgelig enig med komiteen i at det ikke er ønskelig å skremme forbrukere fra å inngå avtaler om å benytte seg av voldgift, men jeg vil likevel presisere at det fra Justisdepartementets side ikke er noe selvstendig mål at voldgift skal avlaste det ordinære rettsapparatet. Voldgiftsloven er primært et redskap til å løse tvister i forretningsforhold. Blant annet på grunn av at prosessen kan bli kostbar for partene, er voldgift i utgangspunktet ikke et tjenlig tvistemålsalternativ i små tvister mellom private, eller i forbrukertvister.

Jeg har også merket meg at justiskomiteen, i likhet med departementet, mener det er grunn til å se nærmere på spørsmålet om adgangen til å fullbyrde voldgiftsrettens avgjørelser om midlertidig sikring når UNCITRALs arbeidsgruppe innen voldgift har avsluttet sitt arbeid om dette spørsmålet. Justisdepartementet vil, som komiteen ber om, gi en tilbakemelding på de vurderinger og konklusjoner departementet trekker i denne sammenheng.

Departementet vil følge opp komiteens anmodning om at det fremmes forslag om endringer i foreldelsesloven for så vidt gjelder regelen om avbrytelse av foreldelsesfristen ved voldgift, senest samtidig med forslaget om ny tvistelov.

Jeg er glad for at Stortingets justiskomite ellers har sluttet seg til forslaget, som jeg tror vil bidra til et bedre rammeverk for tvisteløsning ved voldgift i Norge for både innenlandske og utenlandske parter.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 365)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samsiske rettsforhold (sameloven) (Innst. O. nr. 53 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 26 (2003-2004))

Presidenten: Første talar er Anita Apelthun Sæle – for ordføraren for saka, Ivar Østberg, som er medlem av Lagtinget.

Anita Apelthun Sæle (KrF): På vegner av Ivar Østberg skal eg leggja fram saka, som gjeld ei lita, men viktig endring i sameloven. Vi trur at dette kan medverka til eit enklare Noreg.

Sameloven heimlar oppretting av samemanntal og fastset kriterium for å kunna krevja seg innført i dette manntalet. Krev ein å verta innført i samemanntalet, skal det, i samsvar med gjeldande lovføresegn, fremjast overfor bustadkommunen, som utarbeider samemanntal. Lovendringa tek sikte på å endra dette, slik at krav om innføring i samemanntalet skal fremjast overfor Sametinget. Sametinget skal heretter ha ansvar for innføring og/eller stryking, dersom det skjer, etter krav frå personar som oppfatar seg som samar.

Lovendringa medfører også at Sametinget vert tillagt mynde til å gje samtykke til bruk av samemanntalet til t.d. forskning.

Eit fleirtal i kommunalkomiteen, alle med unntak av Framstegspartiet, viser til at det ikkje har kome innendingar mot lovendringsforslaget gjennom høyringsfråsegnene.

Endringane medverkar, trur vi, positivt til at opplysningane i manntalet no vil verta meir korrekte, oppdaterte og betre tilgjengelege.

På vegner av ein samrøystes kommunalkomite vil eg tilrå Odelstinget å vedta dei foreslåtte lovendringane i Ot.prp. nr. 26.

Torbjørn Andersen (FrP): Bare en liten kommentar fra Fremskrittspartiets side i denne saken.

Jeg vil kort få nevne at siden dette i all hovedsak bare dreier seg om lovmessige justeringer av mer forenklende karakter, ser ikke Fremskrittspartiet noen særlig grunn til å stemme imot denne lovendringen. Fremskrittspartiets primære syn om at Sametinget bør nedlegges, står selv sagt fast, men det er en helt annen debatt, som jeg ikke skal reise i denne sammenheng.

I denne saken er det snakk om å endre måten same-manntallet blir ført på, slik at dette manntallet blir ført løpende også mellom valgårene. Jeg viser for øvrig til at Datatilsynet mener at endringene bidrar til at opplysningene i samemanntallet i større grad enn i dag med dette blir korrekte og oppdaterte.

Når det først er slik at det finnes et sameting og et samemanntall, må det anses som fornuftig at man anvender de beste rutiner for å sørge for at samemanntallet er noenlunde korrekt til enhver tid.

Saken medfører heller ingen administrative eller økte statlige utgifter.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 372)

Etter at det var ringt til votering i 5 minuttar, sa **presidenten**: Odelstinget skal da gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere følgjande vedtak til

l o v
om voldgift

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1 Lovens virkeområde

Loven gjelder for voldgift som er avtalt eller følger av lov, uten hensyn til om partene er norske eller utenlandske. Den gjelder bare for voldgift som finner sted i Norge, om ikke annet følger av annet til fjerde ledd.

Bestemmelsene i §§ 7 og 8 gjelder også når voldgiftstedet er i utlandet eller det ennå ikke er bestemt.

Domstolene kan treffe avgjørelser som §§ 13, 15 og 16, jf. § 6, legger til dem, også om voldgiftsstedet ikke er bestemt, hvis minst en av partene har sitt forretningssted eller vanlige oppholdssted i Norge.

Kapittel 10 gjelder også for utenlandske voldgiftsdommer.

§ 2 Adgangen til å fravike lovens regler ved avtale

Lovens regler kan fravikes ved avtale i den utstrekning det er fastsatt i den enkelte paragraf.

§ 3 Når skriftlig kommunikasjon anses mottatt

Hvis ikke annet er avtalt, anses skriftlig kommunikasjon for mottatt den dagen dokumentet er levert adressaten personlig eller levert til dennes forretningssted, bostedsadresse eller postadresse. Kan ingen av disse adressene bringes på det rene etter en rimelig undersøkelse, anses skriftlig kommunikasjon for mottatt den dagen dokumentet er sendt til mottakerens sist kjente forretningssted, bostedsadresse eller postadresse. Er partene enige om å bruke elektronisk kommunikasjon, anses skriftlig kommunikasjon mottatt når den er sendt til riktig elektronisk adresse og adressaten har tilgang til den.

Bestemmelsen gjelder ikke for behandlingen i de alminnelige domstoler.

§ 4 Tap av retten til å fremme innsigelse

En part som kjenner til at voldgiftsbehandlingen ikke er i samsvar med fravikelige bestemmelser i denne lov eller med voldgiftsavtalen, må fremsette innsigelse om dette innen de frister som er oppstilt, og dersom ikke slik frist er oppstilt, uten unødig opphold. I motsatt fall kan innsigelsen ikke gjøres gjeldende.

§ 5 Taushetsplikt og offentlighet

Hvis ikke partene har avtalt noe annet for den enkelte sak, er voldgiftsbehandlingen og voldgiftsrettens avgjørelser ikke underlagt taushetsplikt.

Utenforstående kan bare få være til stede under voldgiftsforhandlingene når og i den utstrekning det følger av avtale mellom partene.

Kapittel 2. Forholdet til de alminnelige domstoler

§ 6 Forholdet til domstolene

Domstolene har myndighet til å behandle eller treffe avgjørelse i tvister som hører under voldgift, bare der det følger av loven her.

Når domstolene har myndighet etter loven her, er den domstol kompetent som tvisten kunne ha vært anlagt for dersom det ikke forelå en voldgiftsavtale. Har ingen domstol myndighet etter bestemmelsen i første punktum, er Oslo tingrett kompetent domstol. Den domstol som først har fått med saken å gjøre, skal behandle senere begjæringer til domstolene i samme voldgiftssak. Bevissikring kan også foregå ved annen domstol.

Reglene i tvistemålsloven gjelder for domstolenes befatning med saken dersom ikke annet fremgår av loven her. Behandlingen i domstolen er normalt skriftlig. Muntlig forhandling holdes når hensynet til forsvarlig og rettfærdig rettergang tilsier det. Den muntlige behandling kan begrenses til særlige spørsmål. Søksmål om å sette til side en voldgiftsdom etter kapittel 9 behandles etter de alminnelige reglene i tvistemålsloven.

§ 7 Saksanlegg for domstolene

Domstolene skal avvise søksmål om rettsforhold som hører under voldgift dersom en part begjærer avvisning senest samtidig med at parten går inn på sakens realitet. Domstolen skal fremme saken hvis den finner at en voldgiftsavtale er ugyldig eller av andre grunner ikke kan gjennomføres.

Hvis voldgiftssak er innledet etter § 23 når søksmål anlegges, skal saken bare fremmes dersom domstolen finner det klart at voldgiftsavtalen er ugyldig eller at voldgift av andre grunner ikke kan gjennomføres.

Selv om søksmål verserer for domstolene, kan voldgiftsretten starte eller fortsette voldgiftsbehandlingen, og også avgjøre tvisten.

§ 8 Midlertidig sikring

Domstolene kan beslutte bruk av midlertidig sikring etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 14 og 15 selv om en tvist hører under voldgift.

Kapittel 3. Voldgiftsavtalen

§ 9 Gjenstand for voldgift

Tvister i rettsforhold som partene har fri rådighet over, kan avgjøres ved voldgift.

De privatrettslige virkningene av konkurranselovgivningen kan prøves i en voldgiftssak.

§ 10 Voldgiftsavtalen

Partene kan avtale voldgift for tvister som er oppstått, og for alle eller særlige tvister som kan oppstå i et bestemt rettsforhold.

Hvis ikke annet er avtalt mellom partene i voldgiftsavtalen, følger voldgiftsavtalen med ved overføring av det rettsforhold den omfatter.

§ 11 Forbrukerforhold

En voldgiftsavtale inngått før tvisten oppsto, er ikke bindende for forbrukeren.

En voldgiftsavtale der en forbruker er part, skal tas inn i et eget dokument og undertegnes av begge parter. Avtalen kan inngås elektronisk dersom det er benyttet en betryggende metode for å autentisere avtaleinngåelsen og sikre avtalens innhold.

En forbruker som innlater seg på forhandlinger for voldgiftsretten uten å ha blitt gjort oppmerksom på hva en voldgiftsdom vil bety når det gjelder muligheten for overprøving, og at voldgiftsavtalen etter reglene i første og annet ledd ikke er bindende, kan gjøre gjeldende at voldgift ikke er bindende avtalt uten hensyn til fristen i § 18 tredje ledd.

Kapittel 4. Voldgiftsrettens sammensetning

§ 12 Antall voldgiftsdommere

Partene kan avtale hvor mange dommere voldgiftsretten skal bestå av. Dersom ikke annet er avtalt, skal voldgiftsretten bestå av tre dommere.

§ 13 Oppnevning av voldgiftsretten

Voldgiftsdommerne skal være upartiske og uavhengige av partene, og være kvalifisert for vervet.

Partene skal såvidt mulig oppnevne voldgiftsretten i fellesskap.

Skal voldgiftsretten ha tre medlemmer, og partene ikke blir enige om sammensetningen, oppnevner hver part ett medlem. Fristen er én måned etter at parten mottok anmodning om oppnevning. Disse medlemmene oppnevner i fellesskap voldgiftsrettens leder innen én måned.

Hvis voldgiftsretten ikke lar seg etablere i henhold til avtalen eller annet og tredje ledd, kan hver av partene kreve at domstolen oppnevner den eller de voldgiftsdommere som mangler. Oppnevningen kan ikke påkjæres.

Første til tredje ledd kan fravikes ved avtale.

§ 14 Innsigelsesgrunner mot voldgiftsdommere

Den som blir kontaktet om mulig oppnevning som voldgiftsdommer, skal uoppfordret opplyse om forhold som kan være egnet til å skape berettiget tvil om upartiskhet eller uavhengighet. En voldgiftsdommer skal fra oppnevningen og gjennom hele voldgiftsbehandlingen straks gi opplysninger til partene om nye slike forhold.

Innsigelse kan bare gjøres gjeldende mot en voldgiftsdommer dersom det foreligger forhold som skaper berettiget tvil om voldgiftsdommerens upartiskhet eller uavhengighet, eller dersom dommeren ikke har kvalifikasjoner som avtalt mellom partene. Mot en voldgiftsdommer som parten har deltatt i oppnevningen av, kan det bare gjøres gjeldende innsigelse på grunn av forhold som parten er blitt kjent med etter at oppnevningen er foretatt.

§ 15 Behandling av innsigelse mot en voldgiftsdommer

Hvis ikke partene har avtalt en annen fremgangsmåte, skal innsigelse mot en voldgiftsdommer begrunnes og fremsettes skriftlig overfor voldgiftsretten innen 15 dager etter at parten fikk kjennskap til oppnevningen av dommeren og de omstendigheter innsigelsen bygger på. Voldgiftsretten avgjør innsigelsen, med mindre dommeren trekker seg eller den annen part sier seg enig i innsigelsen.

Dersom en innsigelse ikke blir tatt til følge, og partene ikke har avtalt en annen fremgangsmåte, kan den part som har fremmet innsigelsen, bringe spørsmålet inn for domstolene innen én måned fra melding ble mottatt om at innsigelsen ikke ble tatt til følge. Domstolen avgjør spørsmålet ved kjennelse. Kjennelsen kan ikke påkjæres. Innsigelsen kan ikke senere brukes som ugyldighetsgrunn eller som innsigelse mot anerkjennelse eller fullbyrding. Voldgiftsretten, med den voldgiftsdommer som det er rettet innsigelse mot, kan fortsette voldgiftsbehandlingen og avgjøre tvisten selv om spørsmålet verserer for domstolen.

§ 16 Manglende oppfyllelse av en voldgiftsdommers oppdrag

Dersom det blir rettslig eller faktisk umulig for en voldgiftsdommer å oppfylle sitt oppdrag, eller en voldgiftsdommer av andre grunner unnlater å handle uten unødig opphold, opphører oppdraget hvis voldgiftsdommeren trekker seg eller partene er enige om at oppdraget skal opphøre. I motsatt fall kan hver av partene kreve at domstolene ved kjennelse avgjør spørsmålet om oppdraget skal opphøre av en grunn som nevnt. Kjennelsen kan ikke påkjæres.

At en voldgiftsdommer trekker seg eller partene er enige om at oppdraget skal opphøre etter første ledd eller § 15 første ledd, innebærer ikke noen godkjennelse av at en innsigelse etter første ledd eller § 14 annet ledd er holdbar.

§ 17 Oppnevning av ny voldgiftsdommer

Når voldgiftsdommerens oppdrag opphører etter §§ 15 eller 16, voldgiftsdommeren trekker seg av annen grunn, partene avtaler å tilbakekalle oppnevningen eller i andre tilfeller der oppdraget opphører, skal en ny voldgiftsdommer oppnevnes etter de regler som blir benyttet ved oppnevning av den voldgiftsdommeren som blir skiftet ut.

Alle tidligere voldgiftsforhandlinger som utgjør en del av avgjørelsesgrunnlaget, gjentas dersom en ny voldgiftsdommer blir oppnevnt.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

Kapittel 5. Voldgiftsrettens kompetanse

§ 18 Voldgiftsrettens avgjørelse av egen domsmyndighet

Voldgiftsretten avgjør spørsmål om sin egen domsmyndighet, herunder innsigelser mot eksistensen eller gyldigheten av voldgiftsavtalen.

Ved avgjørelser etter første ledd skal en voldgiftsavtale som utgjør en del av en kontrakt, anses som en selvstendig avtale uavhengig av de andre deler av kontrakten. En avgjørelse av voldgiftsretten om at kontrakten er ugyldig, medfører ikke i seg selv at voldgiftsavtalen er ugyldig.

Innsigelse om at voldgiftsretten mangler domsmyndighet til å avgjøre saken eller kravet, må gjøres gjeldende senest i partens første innlegg til realiteten i kravet. Voldgiftsretten kan tillate at innsigelser mot dens domsmyndighet fremmes på et senere tidspunkt dersom parten ikke er vesentlig å bebreide for at innsigelsen ikke ble fremsatt tidligere. En part blir ikke avskåret fra å fremme slik innsigelse ved å delta i oppnevningen av voldgiftsretten.

Voldgiftsretten kan behandle innsigelser mot dens domsmyndighet enten under voldgiftsbehandlingen eller i voldgiftsdommen som avgjør tvisten. Dersom voldgiftsretten under voldgiftsbehandlingen avgjør at den har domsmyndighet, kan hver av partene innen én måned fra avgjørelsen ble mottatt bringe spørsmålet inn for domstolene som avgjør det ved kjennelse. Voldgiftsretten kan fortsette voldgiftsbehandlingen og avgjøre tvisten selv om spørsmålet verserer for domstolene.

§ 19 Voldgiftsrettens adgang til å beslutte midlertidige tiltak

Voldgiftsretten kan etter begjæring fra en part pålegge enhver part å foreta slike midlertidige tiltak som voldgiftsretten ut fra tvistens innhold finner nødvendig. Voldgiftsretten kan som vilkår for ikrafttredelse og gjennomføring av tiltaket pålegge den som har begjært tiltaket, å stille sikkerhet for eventuelle konsekvenser av det innen en fastsatt frist.

Voldgiftsretten kan begrense eller oppheve et midlertidig tiltak.

Viser det seg at kravet som det midlertidige tiltaket skulle sikre ikke besto på det tidspunktet tiltaket ble besluttet, plikter den som begjærte tiltaket å erstatte det økonomiske tap som det har påført andre parter. Erstatningskravet avgjøres av voldgiftsretten etter begjæring fra en part.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

Kapittel 6. Saksbehandlingen i voldgiftsretten

§ 20 Likebehandling av partene

Partene skal gis lik behandling på ethvert trinn av voldgiftsbehandlingen og ha full anledning til å fremføre sin sak.

§ 21 Regler for saksbehandlingen

Innenfor rammen av partenes avtale og loven her skal voldgiftsretten behandle saken på den måte den finner hensiktsmessig. Straks voldgiftsretten er oppnevnt, skal den eller dens leder etter drøfting med partene fastlegge en plan for den videre behandlingen, hvis ikke annet er avtalt.

§ 22 Voldgiftsstedet

I mangel av avtale om voldgiftssted, bestemmer voldgiftsretten voldgiftsstedet under hensyn til praktisk behandling av saken, herunder partenes mulighet for å delta i muntlig forhandling.

Uavhengig av voldgiftsstedet kan voldgiftsretten, hvis ikke partene har avtalt noe annet, holde møte der den finner det hensiktsmessig for å rådslå, for å avhøre vitner, sakkyndige eller parter eller for å undersøke bevis.

§ 23 Innledning av voldgiftssaken

Hvis ikke partene har avtalt noe annet, er voldgiftssaken innledet den dag saksøkte mottok krav om at tvisten skal behandles ved voldgift.

§ 24 Voldgiftsspråk

I mangel av avtale om voldgiftsspråk, bestemmer voldgiftsretten voldgiftsspråket.

Er voldgiftsspråket norsk, kan svensk eller dansk brukes.

Voldgiftsspråket skal anvendes i enhver skriftlig erklæring fra partene, i muntlige forhandlinger og i avgjørelser og annen kommunikasjon fra voldgiftsretten.

Voldgiftsretten kan kreve skriftlige bevis oversatt til det språk som partene er blitt enige om eller som voldgiftsretten har fastsatt.

Annet til fjerde ledd kan fravikes ved avtale.

§ 25 Stevning og tilsvær

Saksøkeren skal innen den frist partene eller voldgiftsretten har fastsatt, inngi stevning til voldgiftsretten. I stevningen skal angis det krav som gjøres gjeldende, en påstand som angir det domsresultat saksøkeren krever, den faktiske og rettslige begrunnelse for kravet og de bevis som vil bli ført.

Saksøkte skal innen den frist partene eller voldgiftsretten har fastsatt, inngi tilsvær til voldgiftsretten. Tilsværet skal opplyse om kravet i stevningen godtas eller bestrides, eller om det gjøres gjeldende innsigelser mot at voldgiftsretten behandler saken. Tilsværet skal inneholde en påstand med det domsresultat saksøkte krever, den faktiske og rettslige begrunnelse for påstanden og de bevis som vil bli ført. Fremsetter saksøkte krav som det begjæres dom for, gjelder reglene om stevning og tilsvær for dette kravet.

Partene kan ved avtale fravike de krav til innholdet av stevning og tilsvær som første og annet ledd setter.

Med mindre partene har avtalt noe annet, kan de fremsatte nye krav, utvide påstanden til krav som er fremsatt, og fremsatte nye påstandsgrunnlag og nye bevis. Voldgiftsretten kan etter krav fra en part nekte endringen foretatt når hensynet til sakens fremdrift eller andre tungtveiende forhold tilsier at den ikke bør tillates.

§ 26 Muntlig og skriftlig behandling

Voldgiftsretten avgjør om det skal holdes muntlig forhandling i saken eller om den skal avgjøres på grunnlag av skriftlig behandling. En part kan kreve muntlig for-

handling, som da skal holdes på et hensiktsmessig tidspunkt under saksbehandlingen.

Partene skal gis rimelig forhåndsvarsel om enhver muntlig forhandling og ethvert møte der de har rett til å være tilstede.

Alle meddelelser, dokumenter og annen informasjon som blir lagt frem for voldgiftsretten, skal parten samtidig sende til de øvrige parter i saken. Materiale voldgiftsretten mottar direkte fra andre enn partene, skal den straks oversende til dem.

Paragrafen kan fravikes ved avtale, unntatt i forbrukerforhold.

§ 27 Forsømmelse fra partene

Dersom saksøkeren uten rimelig grunn forsømmer å inngi stevning etter § 25 første ledd, skal voldgiftsretten heve voldgiftssaken.

Dersom saksøkte uten rimelig grunn unnlater å inngi tilsvaret etter § 25 annet ledd, skal voldgiftsretten fortsette behandlingen av saken uten å tillegge forsømmelsen virkning som innrømmelse av saksøkerens krav.

Hvis en part uteblir uten rimelig grunn til en muntlig forhandling eller unnlater å fremlegge dokumentbevis, kan voldgiftsretten fortsette behandlingen og avsi dommen på det grunnlag som foreligger.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 28 Bevis

Partene har ansvaret for å opplyse saken og har rett til å føre de bevis de ønsker.

Voldgiftsretten kan nekte et bevis ført dersom det åpenbart ikke har betydning for avgjørelsen av tvisten. Voldgiftsretten kan begrense bevisføringen dersom det ikke er et rimelig forhold mellom den betydning tvisten har eller den betydning beviset har for avgjørelsen av tvisten og omfanget av bevisføringen.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 29 Sakkyndige

Voldgiftsretten kan oppnevne en eller flere sakkyndige til å avgi erklæring om særskilte spørsmål som skal avgjøres av voldgiftsretten. Voldgiftsretten kan kreve at partene skal gi den sakkyndige all relevant informasjon og at de skal legge frem eller sørge for tilgang til bevis.

En sakkyndig som har avgitt skriftlig erklæring, plikter om det kreves av partene eller voldgiftsretten finner det nødvendig, å møte til muntlig forhandling hvor partene gis anledning til å stille spørsmål og til å føre sakkyndige vitner om temaet.

Reglene om innsigelse mot voldgiftsdommere i §§ 14 og 15 første ledd gjelder så langt de passer på sakkyndige oppnevnt av voldgiftsretten.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 30 Bistand fra domstolene

Voldgiftsretten, eller en part med samtykke fra voldgiftsretten, kan be om at domstolene opptar partsforklaringer, vitneforklaringer og andre bevis. Voldgiftsretten skal gis rimelig forhåndsvarsel om bevisopptaket. Vold-

giftsdommerne har rett til å være til stede og til å stille spørsmål.

Når en voldgiftsrett må ta stilling til tolkningen av EØS-avtalen med protokoller, vedlegg og de rettsakter vedleggene omhandler, kan den, hvis ikke partene har avtalt noe annet, av eget tiltak eller etter begjæring fra en part, be en domstol om å forelegge tolkningsspørsmålet for EFTA-domstolen etter reglene i domstoloven § 51 a. Domstolen kan oppfordre EFTA-domstolen til å gi rådgi-vende uttalelse om fortolkningen av EØS-avtalen.

Kapittel 7. Avgjørelse av voldgiftssaken

§ 31 Rettsanvendelsen

Voldgiftsretten skal anvende de rettsregler som partene har valgt for de materielle tvistes spørsmål saken gjelder. En henvisning til et lands lov eller rettsystem skal anses som en henvisning til dette lands materielle rettsregler og ikke til landets lovvalgsregler, med mindre annet fremgår.

Der partene ikke har valgt rettsregler, skal voldgiftsretten anvende de regler som følger av norske lovvalgsregler.

Voldgiftsretten skal bare treffe avgjørelse etter rimelighet dersom partene uttrykkelig har bemyndiget voldgiftsretten til dette.

Når voldgiftsretten avgjør sin domsmyndighet etter § 18 første ledd, gjelder paragrafen her bare så langt det er forenlig med § 43 første ledd bokstav a og annet ledd.

§ 32 Forholdet til partenes prosesshandlinger. Bevisbedømmelsen

Voldgiftsretten kan bare avgjøre de krav som er reist i saken. Avgjørelsen må ligge innenfor rammen av de påstander partene har lagt ned, og retten kan bare bygge på de påstandsgrunnlag som er påberopt.

Voldgiftsretten bestemmer det saksforhold avgjørelsen skal bygge på ved en fri bedømmelse av de bevis som er ført.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 33 Oppdeling av forhandling og pådømmelse

Voldgiftsretten kan bestemme at det skal forhandles særskilt om ett eller flere krav i saken, eller om ett eller flere tvistepunkter.

Voldgiftsretten kan pådømme særskilt ett eller flere krav i saken eller en del av et krav.

Voldgiftsretten kan pådømme et påstandsgrunnlag særskilt bare når det leder til avgjørelsen av et krav.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 34 Avstemningsregler

Voldgiftsretten treffer avgjørelse ved stemmeflertall. Dersom det ikke er mulig å oppnå stemmeflertall, er stemmen til voldgiftsrettens leder avgjørende. Er det ikke flertall for noe resultat når pengebeløp eller andre størrelser skal fastsettes, legges stemmene for høyere beløp eller størrelser sammen med stemmene for de nærmest følgende til det blir flertall.

Dersom et mindretall av dommerne nekter å delta i en avstemning, kan de øvrige voldgiftsdommerne treffe avgjørelsen.

Saksbehandlingsspørsmål kan voldgiftsrettens leder avgjøre på egen hånd dersom lederen er bemyndiget til dette av partene eller av en samlet voldgiftsrett.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 35 Forlik

Dersom partene inngår forlik for voldgiftsretten, skal voldgiftsretten på begjæring fra partene stadfeste forliket i en voldgiftsdom, hvis den ikke har grunn til å motsette seg dette.

En voldgiftsdom som stadfester et forlik har samme virkning som andre voldgiftsdommer.

§ 36 Voldgiftsdommen

Voldgiftsdommen skal være skriftlig og undertegnet av alle voldgiftsdommerne. I voldgiftssaker med mer enn én dommer er det tilstrekkelig at flertallet undertegner voldgiftsdommen dersom årsaken til at ikke alle har undertegnet, fremgår av dommen.

Voldgiftsdommen skal angi de grunner som den bygger på, med mindre dommen stadfester et forlik etter § 35. Det skal opplyses om dommen er enstemmig. Hvis det ikke er tilfelle, opplyses hvem som er uenig og hvilke punkter uenigheten gjelder.

Voldgiftsdommen skal angi tid og sted for domsavsigelsen etter § 22 første ledd. Voldgiftsdommen skal anses avsagt på dette stedet.

Voldgiftsdommen sendes partene.

Voldgiftsretten skal sende et undertegnet eksemplar av voldgiftsdommen til tingretten til oppbevaring i retens arkiv.

Annet og fjerde ledd kan fravikes ved avtale.

§ 37 Avslutning av voldgiftssaken

Voldgiftssaken avsluttes med den endelige voldgiftsdommen eller med voldgiftsrettens beslutning om heving etter annet til fjerde ledd.

Voldgiftsretten skal heve voldgiftssaken dersom saksøkeren frafaller kravet, med mindre saksøkte motsetter seg heving og voldgiftsretten finner at saksøkte har saklig grunn for å få voldgiftsdom.

Voldgiftsretten skal heve voldgiftssaken dersom partene er enige om dette.

Voldgiftsretten skal heve voldgiftssaken dersom den finner at en fortsettelse av saken er unødvendig eller umulig.

Voldgiftsrettens myndighet opphører når voldgiftssaken er avsluttet, med unntak av det som følger av §§ 38 og 44 annet ledd.

§ 38 Retting av voldgiftsdommen. Tilleggsdom

Hver av partene kan innen én måned etter at dommen er mottatt, be voldgiftsretten om å

- a) rette en dom som på grunn av skrive- eller regnefeil, trykkfeil eller liknende klar feil har fått en utforming som ikke stemte med voldgiftsrettens mening, og

- b) avsi tilleggsdom til avgjørelse av krav som er fremsatt under voldgiftssaken og som skulle vært avgjort, men som ikke er tatt med i dommen.

Anmodningen sendes samtidig til de øvrige parter. Voldgiftsretten skal ta anmodningen til følge dersom det er grunnlag for den. Retting må foretas senest én måned etter at anmodningen ble mottatt. Tilleggsdom må avsies senest to måneder etter at anmodningen ble mottatt.

Voldgiftsretten kan innen én måned etter domsavsigelsen foreta retting på eget initiativ. Partene skal da varsles og gis mulighet til å uttale seg før retting.

Reglene i § 36 gjelder også for retting av voldgiftsdommen og avsigelse av tilleggsdom.

Paragrafen kan fravikes ved avtale, unntatt for adgangen til å rette feil som nevnt i første ledd bokstav a.

Kapittel 8. Sakskostnader

§ 39 Omkostninger til voldgiftsretten

Voldgiftsretten fastsetter sin egen godtgjørelse og utgiftsdekning, hvis ikke annet er avtalt mellom voldgiftsretten og partene. Fastsettelsen inntas i dom eller i avgjørelse som avslutter saken. Beløpet forfaller til betaling én måned etter at dommen eller avgjørelsen er avsagt.

Partene er solidarisk ansvarlige for omkostningene til voldgiftsretten, hvis ikke annet er avtalt mellom voldgiftsretten og partene.

Fastsettelsen etter første ledd blir tvangskraftig med mindre den bringes inn for domstolene innen én måned fra den dag parten mottok omkostningsavgjørelsen. Dersom det blir anmodet om eller foretatt retting eller avsigelse av tilleggsdom etter reglene i § 38, løper en ny frist fra den dag parten mottok avgjørelsen. Domstolen avgjør spørsmålet ved kjennelse. Dersom kostnadene til voldgiftsretten blir redusert, får dette virkning også for de parter som ikke brakte spørsmålet inn for domstolene.

§ 40 Fordeling av sakskostnader

Voldgiftsretten skal etter begjæring fra en part fordele kostnadene til voldgiftsretten mellom partene slik den finner riktig.

Voldgiftsretten kan etter begjæring fra en part pålegge en annen part å dekke alle eller deler av partens kostnader med saken dersom den finner dette riktig.

Voldgiftsrettens fordeling av kostnadene tas inn i dommen eller i avgjørelsen som avslutter saken. Voldgiftsrettens fordeling av kostnader mellom partene er endelig.

Paragrafen kan fravikes ved avtale.

§ 41 Sikkerhetsstillelse

Voldgiftsretten kan pålegge partene å stille sikkerhet for voldgiftsrettens omkostninger, hvis ikke annet er avtalt mellom voldgiftsretten og partene. Voldgiftsretten kan helt eller delvis avslutte voldgiftssaken dersom ikke slik sikkerhet blir stilt.

Dersom en part unnlater å stille pålagt sikkerhet, kan den annen part stille hele sikkerheten eller bringe tvisten inn for domstolene til avgjørelse, om ikke partene har avtalt noe annet.

Kapittel 9. Ugyldighet

§ 42 Krav om tilsidesetting av voldgiftsdommen

En voldgiftsdom kan bare settes til side som ugyldig av domstolene gjennom et søksmål etter §§ 43 og 44.

§ 43 Ugyldighetsgrunner

En voldgiftsdom kan bare settes til side av domstolene dersom

- a) en av partene i voldgiftsavtalen manglet rettslig handleevne; eller voldgiftsavtalen er ugyldig etter de rettsregler som partene har avtalt skal anvendes på avtalen, eller i mangel av slik avtale, etter norsk rett, eller
- b) den part som har anlagt ugyldighetssøksmål ikke ble gitt tilstrekkelig varsel om oppnevningen av en voldgiftsdommer eller om voldgiftssaken, eller ikke har fått anledning til å fremstille sitt syn på saken, eller
- c) voldgiftsdommen ligger utenfor voldgiftsrettens domsmyndighet, eller
- d) voldgiftsretten har hatt en uriktig sammensetning, eller
- e) saksbehandlingen strider mot loven eller partenes avtale og det er nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen.

Når spørsmålet om gyldigheten av en voldgiftsdom er brakt inn for domstolene skal domstolen av eget tiltak sette dommen til side dersom

- a) tvisten ikke kan avgjøres ved voldgift etter norsk rett, eller
- b) voldgiftsdommen virker støtende på rettsordenen (ordre public).

Dersom ugyldighetsgrunnen bare rammer en del av dommen, får ugyldigheten bare virkning for denne delen.

§ 44 Søksmålsfrist og behandling av søksmålet

Søksmål om å sette til side en voldgiftsdom må anlegges innen tre måneder fra den dag parten mottar voldgiftsdommen. Dersom voldgiftsretten foretar retting eller avsier tilleggsdom etter § 38, løper fristen fra dette tidspunktet. Det samme gjelder der voldgiftsretten beslutter å ikke ta til følge en parts anmodning om retting eller avsigelse av tilleggsdom etter § 38.

Når det er reist sak etter første ledd og det er grunnlag for ugyldighet, kan domstolen etter begjæring fra en part utsette saken om tilsidesetting og henvise voldgiftssaken til videre behandling og ny avgjørelse i voldgiftsretten hvis dette kan gjøre at grunnlaget for ugyldighet bortfaller.

Tilsidesetting av en voldgiftsdom medfører at den aktuelle voldgiftsavtalen igjen blir virksom, om ikke annet er avtalt mellom partene eller følger av dommen om tilsidesettelse.

Kapittel 10. Anerkjennelse og fullbyrding

§ 45 Anerkjennelse og fullbyrding

En voldgiftsdom skal anerkjennes og kunne fullbyrdes etter denne bestemmelsen og § 46, uavhengig av hvilket land den er avsagt i.

Anerkjennelse og fullbyrding av en voldgiftsdom forutsetter at en part gjør voldgiftsdommen tilgjengelig i original eller ved attestert kopi. Dersom voldgiftsdommen ikke er utformet på norsk, svensk, dansk eller engelsk, skal parten også gjøre tilgjengelig en autorisert oversettelse. Det kan kreves dokumentasjon for at det forelå avtale eller annet grunnlag for voldgift.

Fullbyrding skjer etter reglene i tvangsfullbyrdsloven så langt ikke annet følger av dette kapittel.

§ 46 Forhold som er til hinder for anerkjennelse og fullbyrding

Anerkjennelse eller fullbyrding av en voldgiftsdom kan bare nektes dersom:

- a) en av partene i voldgiftsavtalen manglet rettslig handleevne; eller voldgiftsavtalen er ugyldig etter de rettsregler som partene har avtalt skal anvendes på avtalen, eller i mangel av slik avtale, etter det lands rett hvor voldgiftsdommen ble avsagt, eller
- b) den part som voldgiftsdommen er påberopt overfor ikke ble gitt tilstrekkelig varsel om oppnevningen av en voldgiftsdommer eller om voldgiftssaken, eller ikke har fått anledning til å fremstille sitt syn på saken, eller
- c) voldgiftsdommen ligger utenfor voldgiftsrettens domsmyndighet, eller
- d) voldgiftsretten har hatt en uriktig sammensetning, eller
- e) saksbehandlingen strider mot loven på voldgiftsstedet eller partenes avtale og det er nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen, eller
- f) voldgiftsdommen ennå ikke er bindende for partene, eller den varig eller midlertidig er satt til side av en domstol på voldgiftsstedet eller av en domstol i det landet hvis rettsregler er anvendt ved avgjørelsen av tvistegenstanden.

Domstolene skal av eget tiltak nekte anerkjennelse og fullbyrding av en voldgiftsdom når:

- a) tvisten ikke kunne avgjøres ved voldgift etter norsk rett, eller
- b) anerkjennelse eller fullbyrding av voldgiftsdommen virker støtende på rettsordenen (ordre public).

Dersom grunnen til å nekte anerkjennelse eller fullbyrding bare rammer en del av dommen, er det bare denne delen som kan nektes anerkjent eller fullbyrdet.

§ 47 Utsettelse og sikkerhetsstillelse

Domstolen kan utsette avgjørelsen om anerkjennelse og fullbyrding dersom den finner dette hensiktsmessig, og søksmål om tilsidesettelse av en voldgiftsdom er anlagt ved en domstol som nevnt i § 46 første ledd bokstav f. Domstolen kan i et slikt tilfelle etter krav fra den part

som krever anerkjennelse eller fullbyrding, pålegge den annen part å stille sikkerhet.

Kapittel 11. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 48 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

§ 49 Overgangsregler

Loven gjelder for voldgift der voldgiftssaken innledes etter at loven er trådt i kraft, med de unntak som følger av annet til femte ledd.

§§ 10 annet ledd og 11 gjelder for voldgiftsavtale som inngås etter at loven er trådt i kraft.

Bestemmelsene i §§ 5 og 19 gjelder for voldgift der voldgiftsavtalen er inngått etter at loven er trådt i kraft.

Kapittel 9 gjelder for sak om tilsidesettelse av voldgiftsdom som er avsagt etter at loven er trådt i kraft. For sak om tilsidesettelse av voldgiftsdom som er avsagt før loven er trådt i kraft, gjelder tvistemålsloven kapittel 32.

Kapittel 10 gjelder for sak om anerkjennelse og fullbyrding der begjæring om fullbyrding inngis etter at loven er trådt i kraft.

§ 50 Endringer i andre lover

Fra den tiden loven trer i kraft, oppheves tvistemålsloven kapittel 32.

Fra samme tidspunkt gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 106 nr. 8 lyde:
 8. når han tidligere har hatt med saken å gjøre som *voldgiftsdommer* eller i lavere rett som dommer eller lagrettemedlem;
2. I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål skal § 168 annet punktum lyde:

Likeså gjelder den tilsvarende for voldgiftsavgjørelser som ikke er å anse som *innenlandske* og i alle tilfelle for voldgiftsavgjørelser som er truffet i utlandet.
3. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett m.v. skal § 53 tredje ledd lyde:

Rådet eller et utvalg av dette skal også være pliktig til på oppfordring å avgi sakkyndige uttalelser til bruk for domstolene i spørsmål vedkommende denne lov, og skal likeledes fungere som *voldgiftsrett* i slike saker, hvis partene er enige om det.
4. I lov 8. juni 1967 nr. 3 om å setja i verk avtala 18. mars 1965 om løysing av tvistar mellom ein stat og borgarar i andre statar om investeringar skal § 2 annet ledd lyde:

Går ein skiltsdom ut på at nokon skal reida ut pengar kan skiltsdomen fullførast her i riket so framt fullføringa ikkje er utdrygd etter reglane i avtala. Krav om fullføring vert framsett for nåmsmannen. *Tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 fjerde ledd gjeld ikkje for fullføring av skiltsdom som er gjord med heimel i avtala.*
5. I lov 23. juni 1978 nr. 70 om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom skal § 1-6 annet ledd lyde:

Bestyrers avgjørelse som *voldgiftsdommer* etter §§ 2-2 og 2-3 kan ikke påklages eller bringes inn for jordskifteretten som grensegangssak. *Her gjelder reglene i voldgiftsloven* så langt de passer.

6. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer skal § 15 nr. 1 første punktum lyde:
 1. Foreldelse avbrytes når fordringshaveren tar rettslig skritt mot skyldneren for å få dom, skjønn, *voldgiftsdom* eller tilsvarende avgjørelse.
7. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning skal overskriften til § 11-3 lyde:

Avgjørelse i fordelingstvist.
8. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensinger og om avfall skal § 33 femte ledd tredje punktum lyde:

Partene kan kreve vederlagsspørsmålet avgjort ved voldgift etter *voldgiftsloven*.
9. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenester i kommunene skal annet til fjerde ledd i § 6-4 lyde:

Hvis ikke partene er enige om annen ordning, velger hver kommune et medlem av voldgiftsretten, og departementet velger *leder*.
Dersom tre eller flere kommuner er parter i saken og disse ikke blir enige om oppnevning av to eller flere *voldgiftsdommere*, foretar departementet valget av alle medlemmene av voldgiftsretten.
For øvrig gjelder reglene i voldgiftsloven så langt de passer.
10. I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 26 lyde:

For begjæring til tingretten etter voldgiftsloven § 13 fjerde ledd betales rettsgebyret.
For begjæring til tingretten etter voldgiftsloven § 15 annet ledd, § 16 første ledd, § 18 fjerde ledd, 30 annet ledd og § 39 tredje ledd betales 2 ganger rettsgebyret. Ved muntlig behandling påløper i tillegg 3 ganger rettsgebyret pr. dag.
For begjæring til tingretten etter voldgiftsloven § 30 første ledd betales rettsgebyret. Ved bevisopptak i rettsmøte i tingretten påløper i tillegg 3 ganger rettsgebyret pr. dag.
11. Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring endres slik:

§ 4-1 annet ledd bokstav d, e og f skal lyde:

- d) voldgiftsdom *etter voldgiftsloven og avgjørelser som ellers er tvangskraftige etter voldgiftsloven § 39,*
- e) rettsforlik for norsk domstol og *stadfestet* forlik etter *voldgiftsloven § 35,*
- f) avgjørelse av utenlandsk domstol eller annen utenlandsk myndighet, utenlandsk offentlig forlik og voldgiftsdom, som etter *lov eller overenskomst* med fremmed stat vil være bindende og skal kunne fullbyrdes her i riket,

§ 4-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

For innvendinger mot et krav som er fastslått i voldgiftsdom, gjelder voldgiftsloven kapittel 10.

12. I lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. skal § 7-1 annet ledd lyde:

I tvister mellom private parter som har tilknytning til de børsnoterte selskaper eller børsomsetningen eller tilsvarende tilknytning til en autorisert markedsplass, kan partene avtale at klagenemnden skal opptre som *voldgiftsrett* etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)

I

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) skal § 2-6 lyde:

§ 2-6 Samemanttallet

Alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg selv som same, og som enten

- a) har samisk som hjemmespråk, eller
- b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller

- c) er barn av person som står eller har stått i manntallet kan kreve seg innført i *samemanttallet*.

Begjæring om innføring i samemanttallet rettes til Sametinget.

Samemanttallet utarbeides av *Sametinget* på grunnlag av folkeregisteret, *samemanttallet* ved siste valg og de krav om innføring eller strykning som er kommet i løpet av valgperioden. *Samemanttallet skal føres kommunevis.*

Når en person er innført i samemanttallet, kan dette registreres i folkeregisteret. Denne registrering skal være tilgjengelig kun for den myndighet som har ansvaret for gjennomføring av valg til Sameting, eller etter samtykke fra *Sametinget*.

Samemanttallet kan føres ved hjelp av EDB.

II

Denne lov trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 13.35.